www.svoboda-news.com

Published and distributed under permit (No. 701), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX. ЧИСЛО 206. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СУБОТА, 3-го ВЕРЕСНЯ 1921.

VOL. XXIX. No. 206. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, SEPTEMBER 3, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬКОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ГЕНЕРАЛ БЕНДГОЛЦ ДОМАГАЄТЬСЯ ВИСИЛКИ ВІЙСЬК

ЧАРЛСТОН, Вест Верджінія, 2. вересня. — Бригадир-генерал Бендголц, котрого президент Гардінг вислав в страйковий округ, щоби розглянув ситуацію, чи потрібна висилка федеральних військ, вислав нині телеграму до военного департаменту, в котрій домагається висилки війська.

В сій телеграмі генерал каже, що на його думку майнери не послухають проклямації президента, котрою сей взивав їх розійтися і вернути до своїх занять до полудня 1. вересня.

Генерал заявив, що він сподіється, що зараз по одержанню його телеграми департамento війни, президент Гардінг оголосить другу відозву, яку він уже має виготовану на сю евентуальність, а в якій проголошується военний стан.

Генерал ще раз відкликався до демонструючих майнерів, висилаючи лист до Филипа Морея, віцепрезидента 17-го округа союза майнерських юній (Юнайтид Майн Воркерс оф Америка). В тім листі він каже, що президент вислав його в страйковий округ, щоби побачив чи майнери виконують проклямацію і розходяться домів. Він упевняє юнійного урядника іменем стейтового губернатора, що стейтові власти не будуть непокоїти нікого, хто буде вертати домів.

ЗНОВ НАПАДАЮТЬ НА ДЕМОНСТРАНТІВ.

ЛОГЕН, Вест Верджінія, 1. вересня. — Коло полудня прийшло до нової битви межи демонструючими майнерами та помічниками шерифів, нанятими ґанґменами і добровольцями, що затягнулися до „горожанської оборони стейту".

Битви мали місце здовж гори Блер і здовж потока Крукед Крік, що йде границею межи повітами Бун і Логен. Кілько людий впало в тих битвах, не відомо, але припускають, що убито кільканайцятеро осіб.

Битва почалася з того, що велика валява добровольців, узброених в машинові кріси і три літаки для розвідної служби, вийшло з міста Логен, котре служило їм за базу їх операцій, щоби мовляв не допустити до приходу демонструючих майнерів в страйковий округ.

Провідники напасників не знають навіть, кілько людий мають демонстранти, однак вони оцінюють з довжини боевої лінії, що їх може бути до 15.000 мужа. Боева лінія розтягається на 15 миль. Після слів помічників шерифів, зі стрілянини майнерів видно, що вони добре узброєні і що вони мають подостаток амуніції.

(Логен, що нині становить базу для операцій проти демонструючих майнерів, се невеличке місточко, яке має всего яких пять тисяч душ населення. Гора Блер, на котрій має іти головна битва з майнерами, лежить 12 миль від Логен. Потік Крукед Крік, над котрим іде завзята битва, відлеглий головним гостинцем від Логен на вісім миль.)

ПЕРЕРИВАЮТЬ РУХ ПОЇЗДІВ ЧЕРЕЗ БИТВИ.

МЕДИСОН, Вест Верджінія, 1. вересня. — Залізниця Чізапік енд Огайо Рейлвей подає до відома, що рух поїздів на її лініях, що переходять через страйковий округ Західної Верджінії, буде перерваний аж до дальшого повідомлення.

Через місто Медисон перейшла нині велика громада узброєних майнерів, очивидно, щоби піти на поміч демонстрантам, задержаним на границі повітів Бун і Логен. Їх було коло 500. Їхали на відкритих возах. Всі були узброєні.

Шерифи обчисляють, що на боевій лінії стоїть коло 8 до 10 тисяч збройних майнерів.

ПРОТЕСТ СТЕЙТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ ПРОТИ ПРИВАТНИХ ДЕТЕКТИВІВ В СТРАКОВІМ ОКРУЗІ.

ГЕМОНД, Индіяна, 1. вересня. — Стейтова Федерація Праці Индіяни, яка почала вчора свою конвенцію в сім місті, ухвалила вислати до президента Гардінга телеграму, в котрій домагається, щоби американські федеральні війска, як уже підуть у страйковий округ Західної Верджінії, вигнали звідти приватних детективів Болдвіна-Фелтса.

Рівночасно конвенція вислала свої симпатії майнерам округа Мінго.

СОВЄТСЬКИЙ АҐЕНТ ОБЖАЛОВАНИЙ.

НЬЮ ЙОРК, 1. вересня. — Велика лава присяжних суддів постановила обжалувати на домагание панни Рози Вайс, адвокатки російського большевицького уряду, Роберта Гібрарїо, котрий будучи агентом совєтів для купна образів рухомих, мав натягнути совєтського представника в Злучених Державах на 800.000 доларів.

Адвокатка большевицького уряду каже в позові, що Гібраріо був представником большевицького міністерства освіти для купования в Америці рухомих образків і машин до їх виставлювання, та що він зобовязався купувати се все на оттертім ринку. Місто сього він зорганізував компаній, якими він руководив самий, а які йому перепродували куплені у других підприємців товари. Він мав кромі сього брати з банку гроші на фалшовані посвідки висилки. Обжалований перечить обжалованню, і каже, що він не міг вислати купленых річий лише через перерванне торговельних зносин межи Америкою та Росією.

„ЗМОВА".

ЛЬВІВ, 14. липня. — Послідними днями, як подає один старшина, що прибув з Київщини, большевицька влада на Правобережу відкрила „контрреволюційну змову", в яку замішані червоні війска.

Переведено силу арештів межи командирами деяких червоних частин і заарештовано велику скількість української інтеліґенції. Між иншим, заарештовано Миколайчука на Гайсинщині, який виявив себе яким комуністом.

Суть змови не відома.

(Українпрес).

ЮВИЛЕЙ І. ФРАНКА.

ТАРНІВ, 14. липня. — Тарнівська еміґрація урочисто відсвятковала 5-ті роковини смерти великого письменника Івана Франка.

За почином хорової громади уладтовано концерт, складений зі співів і деклямації творів Франка.

Старосста громади В. Пашенко прочитав реферат про життя і діяльність І. Франка.

(Українпрес).

БОМБІСТИ.

ЗВЯГЛЬ, 12. липня. — 25-го червня на станції Боярка зявилися 2 смільчаки з бомбами. Для обезбореня їх Орто-чека закликала зелізничу охорону, яка відкрила кулеметний огонь.

Один з бомбістів кинув бомбу. Вибух розігнав червону сторожу і смільчаки зникли з... кулеметом.

(Українпрес).

НОВА ПАНЩИНА.

Старостко в Бродах чи якась инша власть допускається не аби яких штучок. Ось завізвало воно всіх війтів і мимо протестів наказало кождому селянинови брідського повіту працювати в Бродах по 14 днів з кіньми при розбиранню жидівських спадених домів, з котрих цеглу дають експозитури як матеріял на відбудову. Такто робиться подвійна робота. Гроші на відбудову до кармана, а ти селяне Українче працюй по 14 днів якоїсь панщини. Правда дають притім чорної кави рано і вечір, а в полудне зупи. Заморюють людність до решти. Жінки і свояки тих гельотів тягнуть по 6 миль з цілого повіту з горнятками і барабольми до Бродів, щоби мужам і синам принести їду, бо гинуть з голоду. По селах довлять жадарми хлопців до робіт на 14 днів. Хто з них не втече до ліса або в який став а піде пирками з експозитури або жандариам робити в поле, того увільняють від тої панщини.

ЗА АРАБСЬКО-ЖИДІВСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

Доносять з Лондону, що небавом має відбутися там конференція Виконавчого комітету всесвітної сіонистичної організації з арабською делеґацією. Ця конференція має на меті довести до порозуміння та мирного співжиття поміж Арабами і Жидами в Палестині. Цілою справою заінтересовалося дуже англійське міністерство кольоній. Політичні кола переконані, що знайдеться спосіб порозуміння для змагань сіоністів і амбіції Арабів.

АРЕШТУЮТЬ ЗА ЧИТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЧАСОПИСИ

Зараз по Великодни арештували в Ланчині, п. Надвірна, б. хорунжого УҐА. Т. Голінея за те, що він „зважився" на Великдень читати селянам коло церкви „Батьківщину". Замічаємо що п. Голіней вже раз був в Тухолі — а тепер повезли його туди вдруге.

ПОЛЬСЬКИЙ ҐУБЕРНАТОР СУДИТЬ.

Дня 10. серпня ц. р. сконфіскувала прокураторія у Львові усі українські часописи, а саме: денник: „Український Вістник" і „Вперед" та тижневик „Батьківщина". День перед тим уляг конфіскаті гумористично сатиричих журнам „Будяк".

ГОЛОДНИХ ВЕЗУТЬ НА УКРАЇНУ.

В проскурівському повіті розпочалося ,розташовування привезеного з московських голодних губерній населення (по развьостке). На кожде село припадає до сто родин, або пересічно около 500 душ. Настрій селянства до цих переселенців крайно ворожий. Тільки завдяки охороні червоноармійців досі не прийшло до кровопроливу.

ПОЛЯКИ ПРО ВЛАСНУ ПОЛІЦІЮ

„Слово Польске" так пише про польську поліцію:

„Державна поліція, оплачувана всіми громадянами, замість стежити за порядком, виконанням розпорядків, слідженням за злочинцями, дістає тайні обіжники і накази, щоби доносила, які в її районі розходяться часописи, до яких партій належать громадяне, який процент приклонників мають поодиноки партії. В одному з останніх тайних обіжників приказано поліції стежити, що говорять священники на проповідниці.

Ганьба тим, що видають такі прикази. Не є вони кращі від царських оправців і катів".

ПОЛОЖЕННЯ В КАМЯНЦІ.

По словам достовірної людини, якій вдалося втекти з Камянця, в останніх днях не має ніякого полученя між Камянцем і Винницею. Настрій більшевицьких властей верховий. Камянець охороняється військовими стежами. Канцелярія Чека вивезена підводами до Винниці. Військо на ніч розташовується по околиці. Бояться налету повстанців. По останнім відомостям в Камянці відділ Заблотного веде боротьбу з комуністами на теренах повітів ямпільського, воушицького і могилівського. Новоушина була кілька годин в руках повстанців.

ПРОТИ РЕКВІЗИЦІЙ.

З Мінська доносять, що на Україні людність нищить мости і залізничі шляхи, аби більшевикам утрудити вивіз збіжа.

ХОЛЄРА В ДНІПРОВІЙ ВОДІ.

В области долішнього бігу Дніпра замічено кілька випадків холери. В Дніпровій воді, взятій з ріки біля села Лепатики знайдено бакцілі холери.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ЕНЦИКЛОПЕДІЯ.

„Українське Т-во Прихильників Освіти" у Відні приступає до зладження „Української Народньої Енцикльопедії" — популярного лексикону (на взір малих лексиконів Ляруса, Мейєра, Брокгавза і т. п.), який складати-меться з двох томів великої вісімки по 800 сторінок кождий. Тимчасовий редакційний комітет склався з професорів: Ст, Дністрянського (правник), Івана Крилкевича (історик), Івана Раковського (антрополюг), Степана Рудницького (географ) й Василя Щурата (історик письменства).

Ініціятори видавництва сподіваються закінчити обидва томи до кінця року 1922-го.

Відділ Укр. Т-ва Прихильників Освіти у Відні випустив проспект-зазив, яким закликає наше громадянство зголошувати-сь до передплати. Кождий, хто зголоситься до передплати, зобовязується до кінця сього року внести 400 німецьких марок в цілости або ратами. Зголошення можна надсилати до Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

ПОЛЬСЬКІ КВАТИРУНКИ.

Відомо дуже добре, яку ціль мають польські власти, розкватировуючи свої війська по українських селах. Самі польські жовніри кажуть до селян „ви маце нас живіч". Кватирунки ці стали язвою сіл. З. с. Глиняни, жовківського повіту пишуть наш: Наше село віддалене від міста Жовкви 6 кільометрів, числить около 300 домів, а населення по більшій части бідне, жие з праці рук (гончарі) Послідними часами розквартирована була в селі перша ескадрона 9. полку кінноти, котра далася немадо в знаки нашому населенню. До вдови Ч. призначили 6 жовнірів і 6 коней, а коли вона просила, щоби не давали до неї жовнірів, бо вона без мужа, то польський вахмістр відповів: „А тераз мевизув маце довщь". Заохочені польські жовніри гуляли до вподоби. Забрали сіно, яке тільки було, відривали двері від стодоли „бо то гайдамацке". Що дня убивали собі курочку, а вечерами пробували знасилувати молоду женщину, котра лишала пустково свій дім, а хоронилась по сусідах. Коли місцевий учитель М. став в обороні місцевого населення і просив польського старшину, щоби припинив надужиття, то польський старшина не тільки не зарядив нічого, але позволив своїм жовнірам ординарно вилаяти учителя та грозити йому повішенням.

МІЖНАРОДНІЙ ЗІЗД ДРУКАРІВ

Міжнародній зіздр друкарів має відбутися у Відні д. 5. вересня ц. р. На дневному порядку є між иншим справа зеднання з організацією літографів і переплетників та створення міжнародної каси резерв. Досі зголосили вже свою участь в зізді друкарські організації Югославії, Данії, Франції, Німеччини, Мадярщини, Болгарії, Люксембурґа, Італії Австрії, Семигороду і Банату, Норвеґії та Англії.

ТРОЦЬКИЙ СКАРЖИТЬСЯ, ЩО НАРІД ВБИВАЄ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ КОМІСАРІВ

РИҐА, столиця Латвії, 1. вересня. — У второк вночі говорив в Москві на зборах совета комісар Леон Троцький. У своїй промові він нарікав, що „білі терористи" (се найменшій ще — терористи соціялісти-революціонери) убили за останніх два місяці 8 большевицьких лідерів.

Подає про се большевицька телеґрафічна аґенція „Роста", котрій доносить також про замах на життє М. Зіновєва, голови екзекутивного комітету „третього Інтернаціоналу", а також М. Горкого і М. Ансільовіча. Крім того товпа напала була на поїзд Леоніда Крассіна, яким він віз золото і діяманти.

СПРАВА ГОРІШНЬОГО ШЛЕСКА ЗАСТРЯГЛА.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 1. вересня. — Рада Ліґи Народів постановила сьогодня пополудни передати справу Горішнього Шлеска до вирішення 4 непостійним членам Ради Ліґи Народів.

Сі члени є слідуючі: Павло Гіманс, представник Бельґії, Др. В. К. Веллінґтон Ку, представник Хін (Китаю); ґраф Кінонес де Леон, представник Еспанії; др. Гастоа да Кунґа, представник Бразилії.

ЗАМІТКА. — Рада Ліґи Народів складається тепер з представників 8 держав. Постійними членами Ради Ліґи Народів є: Велика Британія, Італія, Франція і Японія, а мала ще бути й Америка, але усунулась. Непостійними членами тепер є: Бельґія, Еспанія, Бразилія і Китай. Сі члени можуть бути зміненні.

Справу Горішнього Шлеска один передав другому, як-тільки в ґрі.

Наперед рішала ті версайська мирова рада. Потім передала вона її міжаліянтський комісії, яка перевела плебісцит. Потім перейшла її аліянтська Найвисша Рада. Сі віддала Раді Ліґи Народів, а та тепер вислає лише 4 непостійних своїм членам.

Ті повинні передати справу Зборови Ліґи Народів, який зачинає наради 15. с. м., а Збір повинен передати Постійному Судови Міжнародньої Справедливости, а сей Господу Богу.

Се один з плодів французького „мира в Европі".

ДЕ ВАЛЕРА ВИСЛАВ ВІДПОВІДЬ ЛЛОЙДОВІ ДЖОРДЖЕВІ

ДАБЛІН, столиця Ірляндії, 1. вересня. — Айриський республіканський кабінет вислав відповідь на останню заяву британського премієра Ллойда Джорджа, котрий тепер пробуває в Шотляндії.

Інформаційне бюро „шин-фейнерів" (ірляндських самостійників) не подало до відома сеї відповіди, заявляючи, що оголосить її аж дізнається, що премієр Ллойд Джердж вже має її в руках.

Де Валера переслав сю відповідь Ллойдові Джорджеви членом айриського республіканського парляменту, Робертом С. Бартоном, котрий вже давнійше сповняв для лідера айриських самостійників місію кур'єра в його зносинах з британським премієром.

Запевняють, що айриська відповідь була вдруге переписана, коли вибухли заворушення в Белфасті, столиці Олстеру (північної Ірляндії(яка не хоче відірватись від Великої Британії).

Запевняють, що у відповіди сказано, що айриські самостійники годяться на дальші переговори з правительством Великої Британії. Мирові повновласники покищо ще не визначені.

ЗАМІСЬЦЬ ЗЕЛЕНОГО—ЧЕРВОНИЙ ПРАПОР В ІРЛЯНДІЇ.

ДАБЛІН, столиця Ірляндії, 1. вересня. — Ірляндія тепер в обіймах горожанської війни.

В Белфасті, столиці Олстеру (північної Ірляндії) кипить кровава боротьба на улицях міста від кількох днів. Падуть жертви в убитих і раненых по обох сторонах, як по стороні протестантів (котрі не хотять відлучитись від Великої Британії), так і невеликої громади „шин-фейнерів" (Айриція католиків).

Північні „шин-фейнери" є найбільше крайні загорільці і вони недавно в розмові з Де Валерою різко накинулись на нього за його угодовість.

Крім того в полудневій части Ірляндії, в місті Корк зачались большевицькі бунти. Робітники захоплюють фабрики і вивішують на них червоні прапори.

Загалом, ситуація в Ірляндії дуже поважна.

Покищо „шин-фейнери" поводяться спокійно, бо вижидають остаточного вирішення мирових переговорів з британським правительством.

Оптимісти (ті, що вижидають найлішного) все ще вірять в успіх мирових переговорів.

ЮГОСЛАВЯНСЬКА ДЕРЖАВНА ПОЗИЧКА.

БІЛҐОРОД, столиця Югославії (Сербії, Хорватії, Словенії), 1. вересня. — Югославянське правительство оголосило позичку на 500 мілионів динарів (номінально до $100,000,000, але після теперішньої грошевої вимінки лише около 12 мілионів доларів).

Нині отворено продаж позички, від якої правительство підатить 7%.

Югославяни, що живуть в Америці на еміґрації, зголосилися перші до підписки на позичку.

Югославяни з Істрії і Ґориці, які заняла Італія, підписали югославянську позичку на 1,200,000 динарів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1108 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: ПЕРЕДПЛАТА.

Three cents the copy.	Поодиноке число три центи.
One year ..... $ 7.00	На рік ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75	На пів року ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00	На три місяці ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.	В Джерзи Сити і заграницею.
One year $10.00	На рік $10.00
Six months ..... $ 5.00	На пів року ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75	На три місяці ..... $ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НЕЩАСЛИВИЙ МИР В ЕВРОПІ.

Приїхав з Европи американський банкир Отто Г. Кан, і розповідає про свої враження в тій старій культурній части світа, що вела велику війну для самознищення, чи самоозначення.

Він каже, що Европа є нещаслива, а причиною її нещастя є ті мирові договори, які за французьким диктатом аліянти собі понаписували.

Він указує на те, що три роки минає від перемиря, а війна ще є в Европі. Далі й на се, що в Европі є промисловий застій і нужда, а немає нічого певного.

Причиною того всього є те, що французькі міністри, котрі знова були під диктатом своїх генералів і банкирів, диктували аліянтам, котрі потурали їм яко союзникам, таку мирову політику, яка виглядала корисною для французьких генералів і банкирів. Але того він вже не каже.

Згідно з тою французькою мировою політикою аліянти „замирили" Німеччину; покраяли і „замирили" Австрію, Угорщину, Туреччину і Болгарію.

А потім сіли далі до столика розказувати „замиреним" народам, як мають жити; що робити; а чого не робити, а, загалом, як мають слухати своїх нових „босів" аліянтів.

До того ще Франція вважає себе за одинокого „боса", який з ласки аліянтів нібито самий має правити як не цілим світом, то бодай Европою. Аби мати пострах на других зі сходу, французькі генерали взяли моду і вожиді і викрали собі „історичну" панську Польщу, яку встромили з „рогатинкою" на тичку, а тичку в чуже просо і відтам кричать: сяга, сяга!

Дивиться на се Англія і головою кивае: Куди тобі, французький когуте, правити світом, чи хотябій диш Европою...

А тесаме повторяють й Італійці і Японці, бо і другі меньші народи.

Англійські політики ніколи не одушевлялись французьким пануванням над світом, а тепер то вже найменьше мають до сього охоти. Вони глядять з кпинами і глузуванем на французькі виправи по світову владу. І ще навіть їм усюди підставляють ногу. Куди Француз іде з карабіном і з „дипльоматичними паперами", туди Англіець іде зі своєю старою хитростю; попсує йому роботу (якщо Француз самий вже не зіпсує), а потім стає і сміється.

Побудувала собі Франція „історичну" Польщу. Англія з того мертвороженого твору сміється. Чим більше Франція, чи навіть і Польща, тим французьким чудернацьким твором одушевляється, тим більше з того Англія сміється. А щоби творця довести до злости, Англія від часу до часу говорить правду про ту гумористичну „історичну" Польщу.

Іноді приходять з Европи такі вісти: Англія з Францією погодились. Все ол-райт. Буде все добре і спокійно.

Як се було в четвер якогось тижня, то можна надіятись, що та „згода" потривае до пятниці тогосамого тижня. Хто у згоду легкодушно повірить, то за кілька днів себе переконае, що напусто вірив.

Бо Англія ніколи не згодиться на військове панованє Франції в Европі.

Вона загалом не хоче в Европі жадних „пануючих" держав, а вже особливо такої Франції, що до того не має жадних спосібностий, і котра тепер до помочі ще тягне собі таку лахмітницю як Польща.

Отже французька виправа по панованє в Европі є програна до нащадку, передівсім і головно тому, що Англія того не хоче і до цього ніколи не допустить.

Одним з могучих чинників проти французького панованя в Европі й у світі була Ліга Народів, яку Англія все завзято підпирала, а в якій сподівалась похоронити пляни французькі всевладн.

Другим чинником має бути конференція над розброєнем у Вашингтоні, яка вправді вийшла з Вашингтону, але дальша її історія може вижаже, що ідея про неї туди замандрувала з Лондону.

Третім чинником проти відновленої наполеонської мрії про французьку всевладу може бути затіснение англійсько-американської приязни, яка покаже, кільо варта баналюки про „будучу англійсько-американську війну", а також докаже світови, що лише Англія спосібна панувати у світі.

Може тими всіми шляхами Англії вдасться в делікатний спосіб „примирити" і присмирити Францію, а тоді й цілу Европу.

Коли вже в Европі настане розброєнне і мир, тоді Англія зможе заводити порядки і привернути, при помочі Америки, нормальні (правильні) умови в промислових і загалом економічних, а затим і політичних відносинах в цілій Европі.

Тоді аж американський банкир Отто Г. Кан, і другі Американці скажуть, що Европа не терпить через мир. Бо той „мир" мусить бути направлений. Такі злочинні творя як „історична Польща" мусять бути знищені. Тоді може настати дійсний мир та економічне відродженне й усталенне відносин в Европі.

Зробить се Англія, так зискае багато в Европі. А не зробить вона, виручить її час.

ПОЛЬСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ХОТЯТЬ ВІЧНОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ДО ПОЛЬЩІ.

(Від власного кореспондента).

Недавно краківський соціялістичний „Напшуд" писав, що Польща повинна дати українській Галичині „ як найширшу автономію", навіть таку широку як Англія задумує дати Ірляндії, — бо инакше Польща готова втратити „сю прастару польську землю". З сього бачите, що для польського соціялістичного часопису Україна Галичина є „прастарою польською землею", яка повинна на віки належати до Польщі.

Дня 29. липня с. р. польські соціялістичні посли в польськім соймі (пос. Маліновський і товариші) внесли до правительства інтерпеляцію в справі переслідувань українського населення „на кресах", себто на Волині, Холмщині і Підляшу.

В сій інтерпеляції польські соціялістичні посли найперше жалуються на те, що — мовляв — „безчисленні посольські інтерпеляції в справі уздоровлення адміністраційних відносин та внорядкування національних справ „на кресах" не тільки не мають успіху, але панове міністри не зволять навіть відповідати на них".

З сього видно, як виглядае „парляментаризм" в Польщі, де міністри на посольські інтерпеляції навіть не відповідають.

Далі кажуть соціялістичні посли в своїй інтерпеляції осьщо: „Адміністраційно-правні відносини на Волині, нетакт і не бувала несправедливість властий у відношенню до місцевого, переважно-українського населення, утворюють податний грунт, по думці большевицьких плянів, до приготовання революційних заговорів, які мають за ціль відірвання цілих східних „кресів" аж по Буг від Польщі".

Інтерпеляція — як звичайно — кінчиться поставленнем ряду питань до правительства: чи міністри будуть відповідати на інтерпеляції в означенім речинці, чи правительство хоче занятися уздоровленнем адміністрації „на кресах", чи президент міністрів дасть на засіданню повного сойму інформації про стан адміністрації „на кресах" і — що найважніше! — „чи правительство рішається взяти на себе відповідальність перед польським народом і історією за відірване сеї провінції від польської республики?"

Ось що є журою польських соціялістів! Вони бояться, що ті страшні злочини, яких Польща допускається на українськім народі Волині, Холмщини і Підляшa, доведе вкінці до того, що катований український нарід повстане і скине з себе польське ярмо.

І вони домагаються лагіднішого режиму супроти українського народу в тій ціли, щоб він поволи привик до польського ярма й остав у нім на віки.

Польські соціялісти разом з усіми иншими польськими партіями спільно завойовували українські землі, а тепер дбають про те, як завойовані українські землі на віки задержати при Польщі.

Так виглядае в розумінню польських соціялістів „свобода народів". Вони так само, як всі инші польські партії, хотіли би, щоби Польща вічно панувала над українськими землями. Рідниця тільки в тім, що теперішне польське правительство думае укріпити польське панованне на українських землях винищуванням українського народу, а польські соціялісти думають, що польське панованне на українських землях ліпше укріпить лагідність супроти українського народу. Мовляв, український хлоп не буде бунтуватися, коли буде мати доброго пана...

Очевидно, що польські соціялісти, дяки будуть дбати про вдержанне польського панування на українських землях, є такими самими ворогами українського народу, як всі инші Поляки.

Гайдельберг, 11. серпня 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

ГОЛОД І УКРАЇНА.

Було це літом 1901 року. До „Центрального готелю" в Краковi заїхав був оден з відомих Українців із Петербурга. Я пішов провідати його, бо він був Хорий і їхав у Німеччину лічитися.

З ним їхав також один Москаль, співробітник, чи навіть оден з редакторів „Бірженвих Ведомостій".

Ми розбалакалися і не зчулися як зробилася північ.

У тій розмові довідався я, що державний буджет Росії, це величёзна, але дуже погана машина. Її требаб від основ перестроїти, бо вона рішучо не відповідае модерній державній економії. Між тим російські економісти вгорі рвуть, а в долині латають. Ціла їх штука зводиться до того, щоб шву не було видно. Треба так справу повести, щоб ніхто не додивився, де лежить запорпана собака. А що буджет великий, так і не легко провірити його, не легко добачитися, скільки і де накрадено, скільки й де нашахровано. „А коли — казав добродій з „Бірженвих Ведомостій" — коли дійде до цього, що довше годі шахрувати, бо наслідки буджетових дефектів надто видаються в очі, тоді приходить війна. Війна, це такий книговід, що перечеркує цілі сторінки „дебет і габет" починае їх на ново. Що було перед війною, те ліпшо у воду, а по війні починаеться щось ніби инше, нове, поки те нове знов не захорує на стару недугу — обкрещування, марнованя, розтрачування загального добра".

По його думці, тоді, себто 1901 року, буджет Росії доходив як раз до такої точки, коли довше годі шахрувати і тому ви впевняв мене, що мусить прийти війна і то незабаром за літ кілька, не дивлячись на те, що цар її не хоче, і що він починае ніби якусь пацифікаційну акцію. „Або війна, або революція, себто перехід від безконтрольної державної господарки до парлямертарного устрою, котрий ухвалює і провірює доходи й видатки держави. Будьте певні, — казав цей економіст, — що російські політики, коли перед ними буде альтернатива: війна, або революція, — виберуть війну. Це ризико, бо програна війна веде за собою зрвольвавання мас, але тому, що ніколи не взнати, хто побідить, тому Росія вибере війну. Що буде, те буде, а на якийсь час, революція буде відсунена".

Ці слова пригадую собі дуже добре, бо вони незабаром здійснилися. Прийшла японська війна. Росія програла. Вибухла революція. Але й революцію програв народ. Почалися реформи, а коли ті реформи стали загрожувати царському самодержавію, Росія кинулася стрімголов у нову велику війну. Поставила все на одну карту і — програла. Наступила ліквідація царату. На місци Миколи II. сів Троцький. Державний буджет прибрав форми ніде й ніколи не бачені й не практиковані. Росія оперувала числами не реальними, а фантастичними. Цього буджету вже ніхто провірити не може. Його треба прямо перечеркнути. І ось голод підступае до головної книги російських державних фінансів і простягае свої худі руки, щоб порвати на дрібні клаптики. І він їх порве, голод найстрашнійший з усіх економістів, ворог усякої теорії, усяких реформ на папері, не вблаганий, безкомпромісовий реаліст.

І ще одно затямив я собі з тодішної розмови, а саме висказ співробітника „Бірженвих Ведомостій" про непродуктивність корінно-російських губерній: Московської, Пермської, Тверської, Калужської, Вятської, і т. д. Всіх їх 13 на 53. До них держава рік-річно докладае. Вони не живлять себе, а живуть коштом і продуктами других земель. У першій мірі девяти українських губерній. На гадку мого співбесідника це ненормально і небезпечно. Воно може триматися тільки при самодержавнім устрою і то так довго, поки не пошириться поміж експльоатованими, свідомість експльоатації.

Колиб Росія перетворилася в конституційну, сконфедеровану державу, колиб іннородцям дана була спромога поширити в себе науку й просвіту, тоді окраїни підняли-б сейчас боротьбу з центром, бо Росія держава наскрізь аграрна, а аграрій дуже вражливий на точці експльоатації своєї праці..."

І це пророцтво справдилося теж від початку до кінця.

З розвалом Росії, почалася боротьба окраїн з центром. Окраїни не хотіли годувати центральної Росії, яка привикла жити на чужий рахунок.

Року 1916 Україна, Кубань і північний Кавказ мали приблизно мілиард—шістьсот мілионів пудів збіжа. Решта Росії з королівством польським і т. д. мало що більше, бо лиш мілиард вісимсот пудів.

Як большевики перебрали Росію в свої руки в Росії було збіжевого запасу яких 700 мілионів пудів, крім потрібної скількости зерна на засів. З того яких 500 мілионів пудів було на Україні.

Большевики, замість озрозуміти, що судьба Росії лежить в першій мірі в складнім питанню як прохарчувати 180 мілионів народу, бавилися в утопійні експерименти. Замість дати Україні спокій, щоб вона могла як найбільше збіжа продукувати і свою надпродукцію віддавати центральним губерніям дорогою купна, або обміну, вони кинулися грабити цих 500 мілионів пудів, які приблизно кридися на Україні. Політика політикою, а тут ходило в першій мірі о розвязку важного економічного питання.

Український селянин боронив своєї землі, захищав свого продукту, а коли не бачив иншого ратунку, то не обсівав землі, бо казав: „лощо я маю для других працювати?" Замість орати й сіяти він ішов у відділи повстанчі, бо праця під примусом, праця без надії кращого завтра, праця без певности, що він працює на своїм і для своїх, така праця не була йому до душі. Він мусів бунтуватися.

Колиб Україна осталася була самостійно юдержавою, то нині Росія не потрібувалаб була благати ратунку й милосердія у цілім світі, на Україні булоб стільки лишнього збіжа з попередних літ, що осталабося булоб тільки одно нерішене питання, а саме, як це збіже найскорше та найкраще довести в голодуючі російські губернії.

А так нині дійшло до того, що 6 українських губерній мають недерід, а тільки 3, себто Київ, Поділля і Волинь мають гарний урожай.

Про поміч Росії від України не може бути й мови. А всеж таки большевики і дальше грузнуть у своїй божевільній тактиці. Вони шлють цілі полчища своїх військ якраз у ці губернії, щоб вони їх харчували. Червоногварційці здять як саранча усе що має Київщина, Поділля і Волинь і на другий рік навіть у цих трьох губерніях буде голод.

На другий рік. А хібаж їх це обходить, що буде на другий рік? Вони господарювали з дня свої худі руки, щоб порвати на день, не оглядалися що буде завтра і результатом такої господарки являється голод.

Німецькі ліві часописи силкуються хоч у деякій частині тую вину скинути з большевиків. Вони кажуть, що голод спричинила війна і посуха.

Та мабуть сами в це не вірять.

Правда, що війна, відтягнувши від плуга мілиони робучих рук, зменшила великість управної землі з 32 мілионів десятин в 1913 році на 24 мілионів в 1916.

Але не забуваймо, що через окупацію Росії Німцями та Австрійцями богато землі відпало з цього рахунку і що відпав також збіжевий експорт з Росії. начиться, хоч Росія, замість 32 мілиони десятин обробляла тільки 24, то хліба мала вона досить і большевики, як вище було сказано, застали все таки 700 мілионів пудів збіжевої резерви.

Але якже вони повели економію своєї держави?

Тримали й дальше величезну армію своїй червоногвардейців, зруйнували промисл, витворили велитенську бюрократію і своїм фанатичним принціпом винастлення селянина з землі і зі здобутків праці, вбили в йому хліборобську енергію.

Почати треба було годувати мілиони червоногвардейців, мілиони безробітних міських пролетарів, сотки тисяч усяких комісарів, чекістів та инших большевицьких урядників, а селянинові праця на рілі стала горою, бо йому бракувало доброго зерна на засів, бракувало плуга, серпа, навіть ціпа, бракувало робота, коли й сірника, — бракувало охоти.

Потворено „комбіди", себто всяке думовинне, що витворилося на селі, або нахлинуло на його зміст, мало продукую, чого селянина прибрати в свої руки, мало його зневолити до праці для других, для тих других, що нічо не робили лиш радили, мітінгували, судили та розстріловали людий, щоб менше було ротів до їжі. Селян хотіли кинути на селян, а коли і це не помогло, пішли на устушки. Дозволили продавати збіжа, мати деяку приватну власність і т. д. Але це було за пізно. Голод стояв уже за порогом, — і тепер його тяжко відігнати туди, звідки прийшов...

А висновки?

Висновки прості. Треба помагати голодуючій Росії і на жаль, мусимо сказати, треба **помагати чистим голодним губерніям України,** бо це обовязок христіянський світоглядy, це обовязок культурного світа, це тому світови наказує — розум. Голод в Росії може цілу Европу довести до страшної катастрофи.

Але мало того. Треба подбати, що буде завтра. Треба подбати про збіжа, щоб обсіяти яких хоч найменьше 25 мілионів десятин, бо як ні, то на другий рік повторяться та сама трагедія, тільки в формах далеко страшнійших.

Той ратункової акції годі перевести дорогою нинішнього большевицького режиму. Тому то світ мусить сказати: понехайте, панове, всякі ваші експерименти, бо вони коштують за богато. Тут треба накормити і ратувати від найстрашнішої голодової смерти 32 мілиони людий. Це перше і найважніше! А рівночасно мусить бути сказане: лишіть шпіклер Европи, Україну, таким, яким він хоче бути. Дайте Україні самовизначення. Вона скоро прийде до себе, вона може вже на другий рік мати надпродукцію збіжа і то, чого сама не потрібуватиме в першій мірі пішле вам, щоби ви не голодували. Але пішле по доброму, — насильно в неї не візьмете.

Це мусить бути сказане, не дивлячись що богато часописів від „Діе Глоке" до „Вперед" будуть тиняться на нас. Правда, як лікарство гірке, та вже вона здорова.

VERAX.

З ПРИВОДУ АМЕРИКАНСЬКОГО СВЯТА ПОНЕДІЛКОВЕ ЧИСЛО НЕ ВИЙДЕ.
Редакція „СВОБОДИ".

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

КАРНЕГІ, ПА. Тов. „Укр. Січ" ч. 136, повідомляє, що 3-кварталний мітинг відбудеться о 1-ній годині пополудни в неділю, 4. вересня, в салі радіяльній під ч. 220 Джейн стр. На порядку нарад справа позички національної оборони для здобуття і закупна пасовиск Галицької Держави. Неявившийся член заплатить кару 50 цен, урядник $1.00. — Л. Кравчишин, пр. Н. Винник, секр.

ОТВОРЕННЄ ШКІЛЬНОГО КУРСУ.

Академія в Блумфілд одинока висша школа в Америці, в якій учать української мови. Курс шкільний починаєсь 13. вересня, 1921. По близші інформації вдаватись.

BASIL KUSIW,
165 Liberty St., Bloomfield, N. J.

НАДІСЛАНЕ.

Ся особа, котра пошукувала ЕРЕМІЯ БИКОВА з Харківщини (Ю. Л. зволить звернути свою увагу на лист, що вислане письмо, котре надіслав д. Валентин Куц з Парани, Бразилія і з ним порозуміється.

Еремій Биков з Харківщини мешкав на колонії Vera Guarany у Парані. Був женатий з Галичанкою, котра недавно померла, лишивши трое дітей: дві дівчинки і одного хлопця. Адрес до него така полягала, що интересовані нехай просто звертаються до мене, а я якось йому передам. Подаєся така: сотгейо sede Iguassu colonia Vera Guarany, via Estacao Paciencia, Estado de Santa Catharina, Brazil, а моя адреса: Valentine Kuc, Paulo Frontin, Parana, Brazil.

CUNARD-ANCHOR

Найбільші, найскорші кораблі в світі. Найчемніша обслуга для пасажирів. У Вашій місцевости або сусідніх місті находиться наш місцевий агент.

ДО УКРАЇНИ, ПОЛЬЩІ ЛИТВИ І ПРИБАЛТІЙСЬКИХ КРАЇВ ПРЯМО НА ГАМБУРГ.

SAXONIA ..... 17. вересня
Кабіна $145.00 III. клясі $125.00
Такса $5.00.

ЧЕРЕЗ CHERBOURG, SOUTHAMPTON, LIVERPOOL і GLASGOW:

CARMANIA ..... 10. вересня
COLUMBIA ..... 10. вересня
AQUITANIA ..... 13. вересня
BERENGARIA ..... 22. вересня
CARONIA ..... 24. Вересня

A. F. Hulay
168-7TH Avenue
BROOKLYN, N.Y.
Український первородний крамарь
Phone 1797 South

FARMERS BANK OF EGYPT
КАПІТАЛ $60.000
НАДВИШКА $11.000
НЕРОЗДІЛЕНІ ДОХОДИ $3500
ДЕПОЗИТИ $450.00
Відаймае скринки на переховок цінностий.
Переховує державні бонди для за безпеки безплатно.
Платить 3% на ощадностях зложених.
Пересилає гроші до всіх частий світа.
Полагоджує також всі другі банкові функції.
Є виголовом для людий з околиць як і для фармерів того округа.
Банк находиться при головнім трактї в місточку Egypt і є отворений щодня від 9. до 3. попол. В суботи вечерами від 6. до 8.

ДРУКАРНЯ
У. Н. СОЮЗА „СВОБОДА"
виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як:
Статути, програми і тікети на концерти, представленя, пікніки і баль, як також конверти і цілості паперу для Братств, Товариств і Сестрицтв.
Просяться всі відділи У. Н. Союза удавитися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand Street,
Jersey City, N. J.

ЧОТИРИ ШЛЯХИ ДО ГАЛИЧИНИ І БУКОВИНИ
ШИФКАРТ.

ПРИМІРОМ ДО ЛЬВОВА МОЖНА ТЕПЕР ЗАЇХАТИ ЗА:

$99 через Францію; $131 через Гамбург або Бремен;
$129.50 через Антверпію; $139 через Гданськ.
(воєнна такса 5 дол. додатково)

Але є богато випадків, що чоловік заплатить шифкарту на Гамбург або Бремен а несовісний агент вишле його через Францію. Тому, кождий Українець повинен купувати шифкарту тільки в своїй найбільшій українській інституції в Америці а певно що непожалує сего. Ми продаємо шифкарти на всі корабельні лінії і на найліпші кораблі. Каюти для всіх. — Пашпорти виробляємо в кількох днях льотово.

В СПРАВІ СПРОВАДЖЕННЯ РОДИНИ пишіть по інформації.

ГРОШІ ПЕРЕСИЛАЄМО через Земельний Банк у Львові скоро і під цілковитою гарантією.

ПОЛАГОДЖУЄМО СТАРОКРАЄВІ грунтові справи точно і дешево. По ближші інформації пишіть до котрогобудь нашого офісу:

AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, Inc.
520 East 6th Street, NEW YORK, N. Y.
322 North 8th Street, PHILADELPHIA, PA.

ЗА УПРАВУ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО БЮРА:
АНТІН ПАШУК, пресе.

ДОЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ЕМІГРАНТІВ З АМЕРИКИ НА УКРАЇНІ.

(Під розвагу тим, що їдуть тепер на більшевицьку Вкраїну).

Весною ц. р. стрінувся я на Вкраїні з робітниками Украйни, що приїхали сюди недавно з Америки в надії знайти тут ліпше життє як там. Я коротко перекажу Вам їхні слова, а Ви вже самі витягайте з цього всього висновки. Особливо хай добре рбміркують ще ці, що вибираються, або хотять вибратися зараз на Вкраїну.

В Америці (Злучених Державах і Канаді) виходе багато українських газет — почали так своє оповіданне американські Українці — і більшість з них ганить більшевиків-комуністів, називаючи їх — і як ми це тепер побачили, цілком справедливо — гнобителями укр. народу і обманцями. Одна тільки газета „Укр. Вісти" зазвято обороняє комуністів, розхвалює тепершне життє на Вкраїні, каже, що там самі робітники, є собі панами, а експльоатіров, ні „босів" там не ма. Ніхто не стоїть тобі над карком, прийде час, отримаєш місячну пенсію і то не десятками, як платять в Америці, а заробляти-меш тисячі. Як візьмеш, то буде що рахувати — так писала після слів оповідачів ця газета. В складі американської комуністичної партії істнує укр. секція. Вона веде завзяту агітацію комуністичну поміж укр. робітництвом, улаштовуючи робітничі мітінги, видаючи підпільні комуністичні газети („Комунія" в Ню Йорку). І що Ви там в них на мітінгах не почуєте, а в газетах не вичитаєте?

Що в цілому світі, особливо в Америці жить дуже погано, бо скрізь прасідали великі пани, багачі, буржуї, (а тепер ми побачили, що з ними далеко краще життє, як з комуністами); що вони нічого не роблять, а ми, робітники на них робимо і т. д.А ось в Росії і на Вкраїні, так там не те. Там панів і буржуїв поскидали, а владу взяли в свої руки самі робітники (цебто комуністи, що видають себе за найлїпших оборонців робітників). За теж там тепер велике добро. Кожен має роботу, яку сам забажає, робить 8 годин денно (а тепер-побачили ми, що не 8 а 16 годин, бо коли взяти ріжні суботники*) та воскресники**) з о-

*) В ці дні комуністи примазують робітникам робити овертайму ще раз тільки (8 годин) а то й більше.

вертаймами що дня, і вибито все для революції, то коли не вийшло більше як 16 годин), платять йому тисячами. Харчі, як муку, солонину, масло, цукор, крупу дають дурно; хочеш чоботи, піди скажи, кому треба, дадуть тобі квіток, підеш в магазин от і в тебе вже чоботи, чи черевики, чи убрання і так все. (До речі, це є звичайнісінький спосіб комуністичної агітації по всьому світі; чув я його також в кількох селах тепер в Галичині — примітка Ів.). О, ні! Там всі рівні. Там, хто тільки не працює, так тому зле. (А на ділі бачили ми навпаки, а саме хто працює, той нічого не має, а хто комісарує, той автомобілями прогулюється). Бо там в Росії і на Вкраїні комуністи завели такі порядки, щоб робітникам тільки було найліпше. А тому кожен, хто хоче ліпше жити, най зараз їде на Вкраїну. Так говорили нам на мітінгах, писали в свій-газеті комуністи-агітатори — поясновали мені оповідачі. І не дивно, що ми повірили, — тягнули вони дальше. Чоловік собі не ворог, а бажає все чогось ліпшого. Тому вібрашли манатки, партіями поїхали ми на Вкраїну. (Фактично в Харків приїжджають партії не більше 150 робітників Українців з Америки, переважно Галичане. Пізнали їх по одежі і зверхніх, американських манерах — примітка автора).

Повірили, поїхали, а тепер каємося та вже за пізно. По дорозі і в голову не заходило нам, що нас тут чекає. Та вже в Петрограді злякалися ми безликих цін на все. Але нам пояснили, що на Вкраїні таньше і додали, що ми як робітники нічого на ринку купувати не будемо, бо все отримаємо за дурно. Повірили ми, та вже не дуже. Спитадися ще, чи є в кого то доляри і сказали, що коли є, так конче треба їх вимінять в державнім банкові, а то по дорозі можуть-до нас їх забрати, особливо хто, вже ярлом, бо все золото перейняте державою і приватним людям золотих грошей тримати в себе не можна. До того ми як робітники, будемо все отримувати майже дурно так, що великої потреби в грошах нам не буде. Хоч-не-хоч, а не знаючи місцевої валюти, а покладаючися на справедливість тутешніх комуністичних урядників, які на нашу гадку, не повинні-б дурити нас, робітників, повимінювали ми в банку всі доляри, які хто мав по ціні 1.500 руб. більшевицьких за один долар. І тут вперше „держава робітників" ограбила нас ганебно, бо як ми пізніше дізналися, фактичний курс долара був 40.000 рублів більшев. (сорок тисяч). Дехто з нас вимінявся так в банку (по 1.500 руб. за долар) пару тисячів долярів, цебто пропало нізащо все наше гірко заробльоване майно.

З Петрограду поведли нас в Москву. Тут при регістрації спитався нас один урядник-комуніст, чого ми сюди прийхали і чого ми тут хочемо. Ми дуже здивувалися такому запитови і одповіли, що приїхали в державу робітників помагати їм, чим зможемо і уладитувати своє життє ліпше як в Америці. Він похитав тільки головою і не відповів нічого. В Москві пробували нас, Українців, пару днів і повезли нас Харків, до малої зміни нам роботу і намістили по посадах. Але тут тільки і почалося наше пекло.

В Харкові, на стації в вагонах тримали нас два місяці, поки познаходили нам роботу. За браком топлива, в місті помешкання не знайшлося, але аж коло Великодня дали нам якийсь зруйнований гожель з голими, обдертими стінами і повибиваними вікнами. Сказали, щоб ми самі примели його до порядку. Харчів не давали ніяких, коли не рахувати по 4 цвітки, при чім ці цвітки мади ми вступ до совітської столової. Але що Ви там отримаєте? Без хліба чистісінька одна гола супка бульбова, тай тільки. І це називається обідом. Без снідання, без вечері! (А додам од себе, що всі столові радянські — при-ватних ресторанів нема, бо вони покасовані — дають тільки обід без хліба, чисту картофляну супку, чисту ячмінну дуже рідку кашу, а найлїпших столових пр. в Харкові з три: одна, це столова Центрального Комуністичного Комітету, друга, Всеукраїнського Виконавчого Комітету, і третя, Ради Народніх Комісарів, але туди звичайний смертник не попаде, а особа „важна" при комуністичному уряді — примітка автора). Коли-б не купив я харчів на ринку, ми-б давно вже погинули з голоду. Але на ринку велика дорожнеча, бо ки самі дорого платите (а було це в трет. місяці) фунт чорного хліба 3.500 руб., білого 5.000 руб., солонина фунт 18—20 тисячів руб., масло так само, ковбаса фунт 12 тис. руб., одно яйце 1.000 руб., шклянка солодкого молока 1.200 руб. — при чому все треба забувати, що цїни ростуть що дня і як я чув, вже третій рік ні трохи не спадають, але все підймаються. Не дивно, що в кого з нас були які грошики, швидко пороскочувалися, щоб дальше прожити, треба було взятися до одежі та нести її на продаж, щоб купить хліба. Найгірше було там, що з родинами. На кінець ті, що найбільше налягали на те, щоб їм дали роботу (хлопотали вони через свого товарища Ткачука, якого більшевицький уряд у Харкові назначив посередником між собою а емігрантами і доручив йому пїклуватися ними. Сам він завзятий комуніст і як сам він мені хвалився, два роки сидів в тюрмі Сполучених Держав за комунізм. Від него узнав я деякі подробиці про укр. життє в Америці, розуміється в комуністичному освітленню. Він читав лекцію про „Українців в Америці" в Укр. Клюбі у Харкові. З браку грошей теж випродує вже свою одежу на прожиття — примітка автора). Роботу таку їм дали, але од неї цїком їм не полекшало.

Місячної пенсії дають не більше 10.000 руб., як раз на два фунти хліба, і це місячний „паёк", цебто 20 фунтів фунт російський менший од американського на 10 дк) ячмінної муки (і то не все), 2 фунти ячмінної крупи (теж не все), пів фунта цукру, восьму часть фунта мила (на мило тут великий голод бо фабрики милосаренні стоять), два пуделка сірників, восьму часть фунта махорки (тютюн такий) — от і все. Хоч жий, хоч помирай. Коли е дїти, то на кожну дитину до 16 літ дають по 9 фунтів ячмінної муки, фунт крупи ячмінної, пів фунта цукру — і більше нічого. І тиждень тим вижити трудно, бо до муки треба ще молока, оматси якоїсь, бульби і т. д. Про одежу вже нічого й згадувати і треба мати високу посаду і бути звісним комуністою, щоб з бідою дістати яку одежину. Коли хто є при магазинах, то той краде і перепродує. Так робить багата-багато. Щоб не виміняли ми були в Петрограді за безцїн свої доляри, були нам велика поміч на довгий час, а так виподручемо своєю одежу, сорочки, обув і з цього живемо. При тому думаємо, як би дістатися до Галичини (говорівши зі мною були Галичанами — примітка автора), бо хоч там теж — як ми чули — е дуже дорого, але не так як тут і швидче можна заробити. Тут таке право, що роботу, яку тобі дадуть, кинути сам не смієш, а прикований ти до неї як пес до ланцюга. (Називається „общая трудовая мобілізація" — примітка автора). Коли кинеш самовільно (а увільнитися од неї не хотять), зловлять, вирештують, а то ще й розстріляють за якесь там „дезертирство трудове", як це вони називають. Деякі з наших емігрантів дістали вже якось перепустку в Галичину (в декотрими я сам добирався до Галичини пр. Гальчуком Дмитром з Кливленду — примітка автора), але дістати їх дуже трудно, бо хто їде, то з сумом кидали мої оповідачі.

Ех, дурні, ми, дурні, — пїдхопили декотрі з них, — повірили ми брехунам тай заїхали в це пекло. Най би вони самі — оці комуністи — були сюди прїхали, та на своїй шкірі посмакували, що воно тут за життє. А то наївся один з другим такий комуніст, запататяли йому за брехню темним робітникам гроші, і горлає про грушки на вербі на Вкраїні, а темний нарід вірить і витрачує марно свою керованицю та ще й по пеньому тут, в тому більшевикському пеклі, гине. Там в Америці не трудно бути комуністою, але тут треба доброї кишені з долярами, щоб ним бути дальше і багато і дуже багато з наших, що були ранїше в партії, тепер повипускалися, хоч кажуть вже, що вийшов такий закон, що заборонне випускатися з партії комуністів. (Фактично такий декрет весною вийшов — примітка автора). Ліпше було в Америці хоч ніжтяжко працювати, а все таки заробить було можна, щоб не здохнути з голоду, або їхать в Галичину і йти там хоч на поденне, а всетаки вижив би. Хоч там теж дорого, зате всього можна дістати, а тут бувають такі дні, що коли комуністи ограблять ринок, кілька днів нічого не дістанеш. Тепер підходе літо, але що то буде в зимі, бо всі жалуються, що нема тут топливо і гірко прихоДиться мерзнути в голоді — так кінчали свою сумну історію прихазші шукать щастя на більшевицькій Вкраїні.

Вражіння повищі і пригоди старався я переказати за оповіданнями прихазших цього зїми з Америки укр. робітників. Хто не вірить, той скоро почує деякого з моїх оповідачів в Америці, бо декотрі з них, що вирвались з большевицького пекла на Вкраїні, думають не гайно вибхати і Америку. Опрічь того переконувати невірного Тому, чи навертати правовірного комуніста в табор „дрібнобуржуазний" (любимє слово укр. комуністів для означення Українців-некомуністів) я не клав собі і в голову. Я хотів тільки, щоб ці з некомуністів-робітників, Українці, що не знали ще страшного голоду і холоду та од свавільної руки чекісти огидної смерти, щоб вони, поки випустяться на більшевицьку Україну, добре подумали, що творять. Бо потім сотвореного не вернуть. Будуть проклинати свою долю, а вона нічого не винна. Додам ще, що одною з причин, спонукавших мене звернутися з оцією статтею до українського громадянства в Америці була заява одного з важніших комуністів Українців, прихазших з Америки (здається, о скільки не пам'ятаю, Т.качука в часі його лекції про „Амер. Укр."), що комунізм в Америці найкраще поширюється поміж Українцями а найгірше поміж Англійцями. Зате тут на Вкраїні найбільше протверезуються з комуністичного угару те-ж комуністів-Українців, що прихазили з Америки. Дехто з них швидко буде в Америці назад. Имеє уши да слушаеть — а треба додати — і думае.

Долге калуське, 2/VIII, 21.

Василь Білинський.

ПРИЯТЕЛЬ РОБІТНИКА
PAIN-EXPELLER
Торговельна марка Регістр. Уряду Злучених Держав.
Звісний понад 50 років.
Глядіть за торговою маркою ЯКОРА.

Вартість ПАТЕНТУ Вартість
Хто може отримати патент і що може бути цінніше, як також більше пожиточних і цінних інформацій знайдете в моїй ново друкованій виказодній і патентовій книжці, яку висилаю кождому ДАРОМ.
В Вашім власнім інтересі звертайтеся в справах виналходів до мене.
Marcin Labiner,
Reg. Patent Atty. (8.),
15 PARK ROW, NEW YORK

ТИЖНЕВИК „ВОЛЯ УКРАЇНИ"
Виходить 1-5 тижнево(ю) укр. (...) ського тижневика „Воля України". Зміст. А. В.: Держава чи фактория, Ів. Бочковський: Масарик про Україну. Отверта відповідь редакції Українському Робітничому Союзу. О. К.: Живий конгрес у Відні. Запорожець Андрій: Вірш. Ж. Леметр: Царі (романа). Портрети. Малюнки. Карікатури. Хроніка. Огляд преси і т. ин. Ціна числа 10 шт. Продаж в Шитарні Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові. Пробне число висилається безплатно.
Адреса:
RED. „WOLA", Wochenschrift, Linke Wienzeile 96, Wien VI, Austria

ДАРОМ
дістанете кождий велику, стїнну, нову по-воєнну мапу Европи з виразним означением границь України зі Східною Галичиною, та инших країв враз з потрібними поясненнями, хто прийше 5 адрес своїх знакомих і 5 центів на кошта пересилки:
THE STANDARD BANK, 55 Avenue B, NEW YORK, N. Y.

Ottoman-America Line
Прямо до ODESSA
Посїщений почтовий корабель „GUL DJEMAL" відїде з Ню Йорку СЕРЕДА 21. ВЕРЕС.
(Ex-Germanic)
Плине під Міжнародною флягою і є під американським зарядом. Перебуває дорогу в 14 днів. Дуже виставний і вигідний. Українська страва для Українців.
ЦІНИ ТРЕТОЇ КЛЯСИ:
PIRAEUS ... $145.00 ODESSA ... $150.00
PATRAS ... 135.00 VARNA ... 135.00
JAFFE ... 136.50 CONSTANZA ... 138.00
CONSTANTINOPLE ... 130.00 Додатково воєнна такса.
ПЕРША КЛЯСА $200 і вище. На тикети і інформації голоситись до:
C. B. RICHARD & CO. ГЕН. ПАС. АГЕНТИ
або до місцевих агентів.
29 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.

П. КУЛІШ.

ОРИСЯ.

I.

Співають у пісні, що нема найкращого на вроду, як ясная зоря в погоду. От же, хто бачив дочку покойного сотника Таволги, той би сказав, може, що вона краща й над ясную зорю в погоду, краща над повний місяць серед ночі, краща й над саме сонце, що звеселяе й рибу в морі, звіря в дуброві, і мак у городі.

Може й грїх таке казати; де таки видано, щоб дівча було краще од святого сонця й місяця? Да вже, мабуть, так нас грішних мати на світ породила, що як споглянеш на дівочку вроду, то здаєтся тобі, що вже ні на землі, ні на небі нема нічого кращого.

Гарна, дуже була гарна сотниківна! знали її по всій Украіні; бо в нас на Вкраїні, скоро було в кого виросте дочка хороша, то вже й знають усюди. Було чи треба кому з молодого козацтва, чи не треба чого у Вйітовці, іде за сто верст, аби тілько побачить; що там за дочка в сотника Таволги, що там за Орися, що всюди про неї мов у труби трублять! Да не багато с того виходило користи. Якось не було козацтву приступу до неї з залицянем. Чи батько був дуже гордий, чи дочка дуже пишна, того не знаю; а знаю; що було вернеться иний крутиує із Вйітовець да й ходить, мов неприкаяний. Спитає його про Орисю товариш....

„Шкода", каже, „брате, нащого побабу й залицяння! Не для нас зацвіла ся квітка! Може, хто й застромить її собі за високу шапку, тілько той буде не з нашого десятка".

А товариш похитає мовчки головою, да й подумає: „От же занапастила козака!"

II.

А Орися була вже дитина, вирівнялась і викохалась, як біла тополя в левади. Подивитця було на її старий сотник, подивитця на її пишний зрост і хорошу вроду, порадуеться батьківським серцем, що дождав на старість собі такої дочки, а часом і посумуе: „Досліа ся, моя ясочко, як повний колос на ниві! Да чи знатиме женчик, яку благодать бере собі од Господа милосердного? Есть багато людей, і статечних, і значних, що залицяются на тебе, да не хотілось би мині одавать тебе в руки сивому дідові; звялить тебе ревнючи як вітер билину в полі. Ой, не хотілось би оддавать тебе й за молодого шибай-голову, що не поживе довго без стелу да коня, поляже в полі буйною головою, а тебе зоставить горювать з дітонькими!".

Так собі думаючи да гадаючи, старий Таволга часом тяжко, тяжко засумуе, аж сльоза покотитця йому з ока.

А Орися росла собі як та квітка в городі. Повна да хороша на виду, маяла то сям, то там, по господі в старого сотника, похожала як, по меду бжілка і всю господу звеселяла.

III.

Приснився раз Орисі пречудний сон. Здалось, приплао до неї з того світу покойна паніматка, стала, над нею в головах, да й каже: „Дитино моя, Орисю! недовго вже тобі дівувати: що день благаю Господа милосерного щоб послав тобі вірну дружину".

Встала Орися ні смутна, ні весела, іде до панотця в світлицю, зачервонілась, як та квітонька, да й каже: „Пане-чеиьку! позолили мої дівчата платте. Нехай запряжуть нам коней; поїдемо ми до Трубайла, під Турову Кручу: там вода чиста, як скло, рине по камінню".

А панотець рече: „Чого-ж тобі, Орисю, так далеко їздити?"

„Хиба-ж-ла вже, паночеиьку, й далеко?... на пів-години ходи; да туди-ж усе їхати лугом да левадами, що й не счуешся як вода заблищить під горою.

А панотець: „О, я вже знаю, що аби чого забажала, то вмієш випросить. Покличе ж мині старого Гриву!"

Поскочила Орися до дверей, не довго шукала Гриви, зараз привела його перед панотця.

А той Грива був старий, дідизний чоловік. Знав він пана сотника ще змалечку; вигестив його на руках; вивчив і на коні їздить. Потім виходив з сотником у походах ледьви не всю Польщу, був з ним і в Криму, був і на Чорному морі; да вже на старість не схотів би й панства, аби тілько при йому доживти віку. Старий уже був дідугав той Грива; брови на очи йому попасовувались, і борода сива, до пояса.

У вйішов у світлицю, вклонився пану сотнику, да й каже: „Добридень, добродію!"

А сотник йому: „Здоров, добродію!" Бо вони один одного звикли добродіями величати.

„Запряжи", каже, „добродію, пару коней, візьми хоч той віз, що було сухарі в поході возим, да повези наших речок до Трубайла".

А той йому: „Добре, добродію запряжемо. Чому не запрягти?"

І ото зараз іде, бере двох хлопців, викоче з-під повітки віз, довгий і широкий, добре йому знакомий, що не раз у ліхій годині, засівши, за його, одбивавсь од Ляхів, або од Татарви, не раз приняв через його й нужди не мало, часом як трапитця було утікать із ним по корчах, по болотах, по багнах, щоб вихопитця мановцем із залги. Викоче старий Грива той віз тепер на иншую потребу; запрягае пару коней, що вже літа погасили давно в них той огонь, що кипить у серці, паше з очей і з ніздер, і кидае коня сюди й туди, на страх жінкам і дітям, а доброму козакові на втіху. Смирні тепер ті два білі коники ходили під рукою сивого Гриви, що вже давно одвик од козацького герця.

От же дівчата Орисині: сусуть сорочки, шиті рушники, настілники і всяке добро; наклали повен віз, і сами посідали: усі в стьожках да в квітках, — Орися поміж ними, — і як маж у городі всі квітки зкрашае, так вона сиділа поміж своїми дівчатами. Сивий Грицав сів спереду; хлопята кинулись одчинять ворота. Виглянув у вікно пан сотник:

„Не барися-ж там Орисю!"

А вона: „Ні, паноченьку!"

Ляснув погоиич пугою; коні заржали, почувши лугову пашу; потюпали і зникли з очей і з возом, і з погоничем, і з дівчатами.

IV.

От уже й луг перед ними. І сюди зелено, і туди зелено. Було бо це саме на весні, як ще трава, свіжа да молода, тілько що вкрие землю. Скілько в-розі сиього неба, стілько в-низу зеленого лугу. І так ясна зоря в-вечі покотитця, палаючи на небу, так тая Орися прожжа да широким лугом з своїми дівчатами.

Аж ось — шумить, реве Трубайло за левадами. Як розступитця дерево, а сонце як заблищить саме в тім місці, де вода рине через камінна, то ти-б сказав, що то не вода, а саме чисте скло, самий дорогий криштал рине з гори і бетця на дрібні склянки об камінна.

Над річкою Трубайлом стоіть висока круча. Вся обросла кучерявим вязом а коріння повисло над самою річкою. Дикий хміль почіпляясь за коріння і козиветця куддатими жмутками. А в-низу вода рине, да рине! Оце-ж тая й Турова Круча.

Дивлятця на неї дівчата, да й питаютця в старого Гриви, чого вона прозвалась Туровою?

„На що вам знать?" каже Грива.

„Адже ти на щось знаеш? Так і нам скажи!"

„Ой, мої голубята! Сказав би вам, да тілько більш не підете сюди на річку".

„Що-ж там таке? Скажи бо таки нам, дідусю!"

Як узяли просить, не видержав старий, сів на камені над річкою, да й почав глаголати:

„Колись-то давно, іше до Татарського лихолїття, правив Переяславом якийсь князь. Да й був собі той князь стрілець такий, що аби зуздрів на око, то вже й його; і кохавсь він у польованні. Ото-ж раз поіхав той князь на полювання, да й одбився у пущі од своєї челяді. Іде да іде пущею, коли-ж дивиться, аж на лощині пасеться стадо турів".

„А що-ж то, дідусю, за тури"? спиталася Орися.

„То, моя крішко, були дикі бики з золотими ретами; тепер уже їх нігде не зуздрин. Бачить князь тих турів; тілько не дивуетця на їх золоті роги, а дивуетця, що при них стоіть дівчина, така, що усю пущу красою освітила. Поскочив він до неї так сяе, що й приступить не можна. Забув князь і про свою челядь, і про те, що заблудив у пущі: вхопила його за серце-таі чудовная краса.

„Дівчино!" рече, „будь моєю жоною!" А вона рече: „Тоді я буду тобі жоною, як Трубайло назад вернеться. „А князь їй знову: „Як не згодишся на моє прохання то я твої тури постріляю" — „Як постріляеш мої тури, то вже більш нічого не стрелятимеш". Розсердився князь, взяв лук з плеча і почав стрілять золотоіх тури. Сунулись ті тури в пущу, так і виваляли дерево, а князь за ними знай пускае стрілку за стрілкою. Прибігли над Трубайло... а Трубайло тоді був не такий узенький як тепер, — прибігли над, високу кручу і всі шубовсть у воду! да й ні один не перепливе, усі каменем ляглі по дну, аж річку загатили. Сплеснула тоді дівчина руками: „Потопив єси моіх золоторогих турів, блукай же тепер по пущі не всі вічні роки!". От же й блукае, кажуть, той князь до сього часу по пущі, і ніяк не знайде свого Переяслава. А Переяслав був уже і в Татарських руках, був і в Лядських, — чого вже не було з тим Переяславом? а він не знае його, та й не знайде. А дівчинині тури лежать і досі каміннями в воді, і от прислухайсь: то не вода реве, а рвуть тури глухо з-під води. От же, кажуть, буде таке время, що князь прийде на Турову Кручу, повстають тури і підуть шукати собі дикіх пуш по Вкраіні.

(Конець буде).

Паспорти, шифкарти, справи з старокрає(в)ські(ми), виставцю полагоджує Канцелярія Нотаріяльна 28вся
T. J. HRYCEY CO.
328 S. 4th St.
PHILADELPHIA, PA.

Основання 1882 року.

НАЙСТАРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БАНК В НЬО ЙОРКУ

Заставний капітал з з и м $3.000.000.00

ПРОДАЄ ШИФКАРТИ до краю і з краю до Америки на найліпші кораблі по якнайтаньших цінах. Для виїзджаючих до краю дістаємо паспорти до двох днів; виготовляємо Афідевиты, та удїляємо потрібних порад і помочі БЕЗПЛАТНО.

СПРОВАДЖУЄ РОДИНИ І КРЕВНИХ ДО АМЕРИКИ.

ПОСИЛАЄ ГРОШІ до краю по найтаньшім денним курсі. І де ручує телеграфічно до 4 днів; почтою до 3 неділь, та виплачує в краевій валюті, як рівнож в АМЕРИКАНСЬКИХ ДОЛЯРАХ.

Приходіть до нас, або пишіть в рідній мові по інформації: як переслати гроші, щоби в краю дістали ДОЛЯРАМИ; як скоро і безпечно заїхати до краю; як справадити родину до Америки; як з успіхом полагодити маєткову справу, і т. п.

STANDARD BANK

AVE. B. COR. 4TH ST. NEW YORK

МЕДИЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ СВ. МИХАЇЛА

Коли Ви недужі на яку скірну недугу, немічні на силах, як маєте ревматизм, нечисту кров, сперлівчу тіла, катар жолудка, солітер (нідлістник), конвульсії (падучу хоробу), кашель, перестуду, внутрішні болі від подрижання, або коли дбаєте про красу Вашого тіла і потребуєте, аби на порість волосся, вусів, або для усунення волосся, пофарбування сивого волося, пробійне лишки гарним або взагалі на всі иншу недуги, а хочете мати гваратовану пораду і добру медицину, то опишіть нам зараз Вашу недугу а наші знатоки медицини Вам поможуть. Жадайте катальог у:

ST. MICHAEL MEDICINE CO., INC.
CARLSTADT, N. J. Dep. D.

UNITED AMERICAN LINES

JOINT SERVICE — ПРЯМА ЛІНІЯ МІЖ НЬЮ ЙОРКОМ І ГАМБУРГОМ — JOINT SERVICE

Найліпше получение до всіх частий центральної Европи.

S. S. "MT. CLAY" ..... 15-го ВЕРЕСНЯ
S. S. "MT. CARROL" (новий) ..... 29-го ВЕРЕСНЯ
S. S. "BAYERN" (новий) ..... 6-го ЖОВТНЯ

Кораблі відїжджають а Нью Йорку з Pier No. 86, North River, при кінци Вест 46-ої ул.

Кораблєв "HANSA" Ex-Deutschland), "BAYERN" (новий) і "WUERTTEMBERG (новий) вачинуть їздити в місяци червни.

Кабіни в 2, 4 і 6 ліжками на всіх згадани кораблях. Окремі їдальні, тай для куріва, тай розривок і променадові поклади для ужитку подорожних 3-ої класи.

Для завязковня собі шифкарти лишіть до котрого небудь агента або

WITH — 39 BROADWAY, NEW YORK CITY. — WITH

HAMBURG AMERICAN LINE

ШЛЕМО ДАЄМО, ХТО СОБІ ЗАМОВИТЬ НЕЗВИЧАЙНО ГАРНУ ПОВІСТЬ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ

В НЕДІЛЮ РАНО ЗІЛЕ КОПАЛА

ЦІНА ЛИШЕ 75 ЦЕНТІВ.

Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, New York, N. Y.

Приймаємо БАНКОВІ ВКЛАДИ. Платимо добрі проценти від Ваших гроший.

ПЕРЕСИЛКИ ГРОШЕВІ до Угорщини і нею занятих територій полагоджуємо по найнижших цінах денного курсу.

ПЕРЕСИЛКИ В ДОЛЯРАХ. Виплачуємо в готівці долярові відбирателям.

БІЛЕТИ КОРАБЕЛЬНІ продаємо на всі лінії по цінах компанійних.

ЕМІГРАЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ і повноваляти для спроваження родини, переводимо з повною докладністю.

MOKRAY BROTHERS BANKERS
150 Second Street, Passaic, N. J.

ПРИ ПОВОРОТІ ДО КРАЮ І ТУТ В АМЕРИЦІ

можна вільного доходу від автомобільного. Я є з краю довголітній і добрий механік і шофер в Америці. Хто навчиться в моїй школі, той стане добрим механіком і шофером. Будете мою вдячні по-всі часи. Знаєте, що наша школа є одною з ліпших в Америці. Учитель до-науки всі найновійші моделі автомобіліа. Денні і вечірні курси. Можете заробити 25-35 дол. на тиждень. Просимо-чайте до нашого офісу і переконаєтеся самі. Офіс отворений і в неділі до 12. з.-пол.

Запишіться домашної школи. — L. Stepanoff, інструктор і механік.

Для інформацій чим офіс отворений в неділі до 12. з. пол. Пишіть по катальогу

ARENA AUTO SCHOOL, 151 W. 54th St., NEW YORK, N. Y.

ВЕЛИКА ПАРТІЯ УКРАЇНЦІВ

вибирається до краю кораблями „Джордж Вашінґтон" 3-го вересня; „Ордуна" 10-го вересня. На цих кораблях маємо вигідні каюти на 2 і 4 людей і окремі для родин. На бажання асекуруємо куфри.

О паспорти стараємось в короткім часі.

Гроші пересилаємо до всіх частей світа скоро і найдешевше. Коли хочете відїхати до краю в товаристві країнів і бути обслуженими чесно, то ще нині здїлайте заказ на каюту на одним з повисших кораблів до:

EMIL KISS, Banker
133 Second Ave., New York, N. Y.
Corner 8th Street

ДОПИСИ

ЕЛІЗАВЕТ, Н. ДЖ.

Народне віче.

За стараннем місцевого пароха, о. М. Кузіва, було тут скликане віче на день 21. серпня. Зараз по Службі Божій ціла тутешна громада зійшлася до шкільної галі, де застала вже бесідників, які мали промовляти на сім вічу.

Покликані на председателя віча п. Теодор Лупик, а на секретаря п. Яків Красновський заняли свої місця, після чого виступив о. Демидчук. Він завзивав усіх, хто лише почуває себе Українцем і любить свій нарід, свою вітчину, щоби принїс для тої закріпленої Ляхами вітчини в жертву всьо, що лише в його силі.

Другий бесідник, др. Мишуга, представив справу нашої рідної вітчини і збудив в кождого учасника такий жаль, що хиба камінне серце не зворушилося на представлювані ним кривди і терпіння наших стародавних земляків.

Третий з ряду бесідник, п. Р. Слободзян, своєю мовою вказав спосіб, як треба проти такого страшного ворога як Ляхи-наїзники боротися, а відтак завізвав усіх присутних, аби давали позичку національної оборони Східної Галицької Республики.

Ухвалено слідуючі резолюції:

1) Віче Українців в Елізабет, Н. Дж., домагається від уряду Злучених Держав і признанія независимости Західної (Галицької) України і привернення там народного правительства під проводом д-ра Евгена Петрушевича.

2) Українці, зібрані на вічу в Елізабет, Н. Дж., рішають усїми силами підперти правительство Західної України під проводом д-ра Евгена Петрушевича і зносити все, що можливе, на позичку національної оборони.

На початок декларовано на позичку понад $800, а є надія, що ще богато щирих синів дасть свою жертву на той великий жертвенник свого рідного народу і своєї вітчини.

Учасник віча.

КЛІВЛЕНД, О.

Моя сповідь.

Я згрішив перед українським народом і тепер, коли хочу поправитися, то мушу насамперед висповідатися перед українським народом.

Чоловіка молодого скоро можна перетягнути на чужу руку. І мені здавалося, що комуністична партія є справдї тою партією, котра дійсно має на цілі визволити український нарід з неволі. Але показалося інакше. Росія богато способів уживала ще за російських царів і ніяк не могла змосковщити українського народу; а коли повалено царя, тоді вона вжила ще одного способу, під кличем: „Робітники всіх країв єднайтеся". І власне той клич богато пошкодив українській справі, бо український нарід думав, що з російським робітником погодиться, бо як російський так і український робітник був у Росії поневолений. А нині що сталося? Російський і український робітник як був так і тепер поневолений і як не мав права так і не має, бо повалили одну буржуазію, а на її місци настала друга буржуазія. І тепер котрі свідомійші українські робітники, то відступають від комуністичної партії. Між иншими відступив і я, бо я хоч большевик, але Українець і хочу України такої, котрою рядили не Москалі, ані Жиди, тільки українські селяни і робітники.

Нам нині не комуну будувати, котрої нігде в світі нема, але братися спільними силами до визволення України, бо ворог нищить наш край і народ. А коли будемо мати свою хату, то в своїй хаті буде своя правда і воля; і тоді будемо закладати такий лад, який нам сподобається; навіть і про комуну тоді можемо поговорити, бо будемо мати право.

Тож я взиваю Вас, Товариші, ідіть в ряди за мною і покиньте тую гнебену роботу, котрою орудують бувші москвофіли, бо то всьо робиться за російські рублі. Дивіться, що пише наш товариш Д. Тальчук. А чому Тальчук так пише? Тому, що він був і є Українець, але що був затуманений московською дурійкою, бо повірив у те, що писали У. Щ. В. Він нині пише Вам виразно, що ліється в Росії і на Україні і завзиває Вас, аби Ви не вірили в те, що пишуть У. Щ. В., бо се є ложь. Ну і чого-ж Ви більше хочете?

Товариші! Пригадайте собі, що ми Гальчука виправляли до Росії і наказували йому, аби нам всю правду описав. І він пише, але Ви не вірите. Таж ціла наша партія найзазвичайніше оброшує за Совітську Росію і Радянську Україну. Таж ми були ходили за героя, бо він перший відважився Цегельському голову розбити. Пригадайте собі, Товариші, як ми всі хвалили його за таку відвагу, а нині Ви не хочете повірити йому.

Чи тямите, Товариші, як У. Щ. В. тамтого року писали про російську комуну? А нині що вони пишуть? Пишуть, що комуни ще нема, тільки плани вони готовляють на комуну. Нащо-ж нас дурили через два роки комуною, коли її не було? Тепер правда виходить на денне світло, бо комунікація отворена, то в тайні нічого не дасться гримати.

Тепер я відзиваюся до Вас, Товариші: Яку користь ми маємо з того, що ми складали, а Ви ще й нині складаєте гроші на пресовий фонд польської газети „Глос Роботничи"? Таж польські робітники в Америці мілїони гроший зложили і ще нині складають на Польщу, а на свою газету не можуть зложити, тілько український робітник має складати.

Вже час нам пізнати правду і не слухати жадних російських анї польських агентів, бо як будемо слухати тих; котрі не кажуть нам добра, то будемо вічно стогнати в лящській і московській неволи. Не стрїте зубів на комісарський хліб, бо се є пусте! Я нераз мав нагоду почути від декотрого товариша, навіть неграмотного, ось-такі слова: „Я вже можу бути в Росії деяким урядником, або і комісаром". Товаришу! Тобі від того так далеко, як далеко є планета Нептун від землі.

Бувший комуніст.

ШЕНАНДОА, ПА.

Посмертна згадка.

Дорогі Браття і Сестри, Члени і Членині У. Н. Союза! Діливося з Вами сумною вісткою: 20. серпня б. р. помер тут по 4-літній тяжкій недузі наш брат Семен Демчко. Він був членом братства св. Володимира, Ув. відділ 11. Союза, і належав до нашої дорогої організації від її заснования аж до самої смерти. Покійний стоявтвердо на українськім ґрунті і ніколи не піддавався намовам та підкупствам капацьких агентів, котрих у нас не бракує. Він держався кріпко своєї любої організації і ще других заохочував до неї, агітуючи за У. Н. Союзом до останної хвилї свого праведного життя.

Бр. п. Семен Демчко осиротив жінку і шестеро дітий, которі є членами Укр. Молодечого Союза. Наша дорога організація любила покійного, бо зі свого запомогового фонду виплатила йому в послідних чотирох роках його прикрого положення 275 долярів, не нарушуючи його посмертного.

Бр. св. Володимира в Шенандоа у великім жалю за утратою одного з найвірнійших своїх членів желає нашій дорогій Організації сто тисяч нових членів з рядів робітніків, як був покійний Семен Демчко.

Чужа земля нехай буде Йому пером!

Николай Сулима,
секр. 98. від. У. Н. Союза.

МУСКІГОН, ГАЙТС, МІШ.

Український бандити під покришкою большевизму.

Всі цивілізовані народи не назвуть инакше таких людиків, які між Українцями витворилися тут в Америці, лише бандитами, ренегатами, зрадниками свого поневоленого народу. Вони все кричать, що жиють для народу і за народ терплять, і більше нічого в них нема.

Найбільший розбишака (коли в него є серце) не поважився цего робити, щоби підчас найбільшої пожежі напав на горюче обійсте свого рідного брата і забирав його добрячеве добро. Таку брудну (в них красну) роботу розпочали вировні Українці в цій місцевости. На щасте цих вирода є у нас небогато і порахувати їх можна на пальцях одної руки.

Цікавий я знати, чи таке розпорядженне хрунівської кирині вийшло від голови і чи тусаму роботу роблять всюди. Коли так, то вони далеко не зайдуть!

Большевики може й працюють для народу, але не для народу українського. Коли тут прийшли їх відозви (розбийницькі інструкції), то вони нанялися собі Румуна, який розносив ці відозви по домах. Для-чого українські большевицькі лідери самі не пійдуть до кождої української родини і не розкажуть людям про той російський рай? Бояться голубчики, щоб Українці не поломили їм ребер за те, що вони рабують нашу національну честь і помагають Ляхам утвердити своє панованне в нашій Галичині.

Голубчики, московські слуги, панські форнаші! Любите ви тілом і душею той рай, то йдіть собі там, а наш нарід лишіть у спокою. Не дасте жадної підмоги старому краєвці, то не кричіть на тих, що дають, а йдіть собі дальше тою прокляттою дорогою, яку вказує вам віроломна Москва.

Кричите, щоб Українці не давали гроший на якусь новизну, бо ті пани самі видумали таке, щоби собі гроший збирати. Ви думаєте, що то гальон „мунщайнів" зробить з 30 долярів в Україиця взяти. Ох, ви запоганці. Ви дістаєте російські рублі на вашу розбишацьку роботу, таї жиєте мов та непотрібна господареви собака. Де що попаде, то все для него найліпше, бо то чуже. Але український мужик так жити не може, бо він до того не звик. Він любить понад все бути свобідним, без чужої опіки, і на жертвенник волї він зложить не тільки свої гроші, але і своє життє!

Софрон Богомаз.

ДО ВІРНИХ В BARNESBORO, PA. І З СУСІДНИХ ОКОЛИЦЬ.

5-го СЕПТЕМБРА

на Лейбор Дей, будемо посвящати два нові великі дзвони, красно мальовані образи, відновленне Української гр.-кат. Церкви Пренепорочного Зачатія Пр. Діви Марії в Барнесборо, Па., і двох нових бічних вівтарів.

Посвяченне довершить наш Висвятл. Апостольський Візитатор і Адміністратор Петро Понятишин.

Сим запрошуємо сердечно все дооколичне наше Всечестне Духовенство, всі дооколичні парохії, Братства, Товариства, Сестринства, всіх щирих Українців і Українок, прибути до нас на Лейбор Дей, 5-го септембра, в подїлок о 10. годині рано на посвяченне і, своєю присутностию звеличати наше торжество і показати чужинцям нашу силу, єдність і культуру. 04-06

ЦЕРКОВНИЯ КОМІТЕТ:
Парох, свящ. о. Йоан Волощук,
Стефан Рейба, Мих. Бончанський,
Григорій Яцко.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представель, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб. беручих участь і без ковпих вокликів).

Ціна одної стрічки 10 центів.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Упр. Нар. Дім, 217-19 1ст 6-та улиця.

УКР. ТЕАТРАЛЬНА ДРУЖИНА

при участи найкращих артистичних сил відограє

В СУБОТУ, 3. ВЕРЕСНЯ 1921

веселі комедії

ДЕ КОБИЛА ТАМ ЛОША

і

ПРОСТАК

(Житорові вічно перехитрені Москалею).

Початок о годині 8-мій вечером.

В НЕДІЛЮ, 4. ВЕРЕСНЯ 1921

драма в 5-ох діях, І. Тобілевича

НАЙМИЧКА

Початок о годині 7.30 вечер.

Режіссер: С. Корда.

ПО ПРЕДСТАВЛЕННЯХ БАЛЬ

05-06

ВИНАХІДНИКИ

Пишіть по безплатну книжочку про винаходи і патенти і звертайтесь з довірем до нас зі своїми патентовими справами як до патентових адвокатів.

A. W. WILSON, Inc
Registered Patent Attorneys
310 Victor Building,
WASHINGTON, D. C.

NAVIGATION CO.

КОРОТКА ДОРОГА ДО РОСІЇ, УКРАЇНИ, ПОЛЬЩІ, ЛИТВИ, ЧЕХО-СЛОВАКІЇ

найскорійшими, великими, новими двошрубовими кораблями

S. S. NEW YORK

відїде до АНТВЕРПІВ І ДАНЦІГ

14-го ВЕРЕСНЯ

S. S. JOZEF PILSUDSKI

відїде до ДАНЦІГУ

6-го ЖОВТНЯ

Трета класа до АНТВЕРПІ $100; до ДАНЦІГ $100 і $5 такса.

Готовість від числа

1819 Broadway, New York.

ПРІЗНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення жентібні не приймаються. — За одноразове оголошення в сій рубриці платиться 2 цнт. від слова. За більше разів по 1½ цента за слово за кождоразове помищенне. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.

ПЕТРО КОРОЛЕВИЧ, член Української Республиканської Капелі пошукує своїх родичів, які проживають в Америці вже 15 літ. їх зовуть Степан Ковальський і два вовси сестри, родом з Ланців на Київщині в м. Черкаси, де родився також Петро Королевич. Чи вони самі, чи хтоб о них знав, хай пишуть до нашої Редакції. 05-06

ПОТРІБНО дівчину або женщину до обслуги в ресторані і пекарні. Кандидатки можуть зараз писати і мають платню добрю. Годовитися до: MR. HLADIY, 331—9th Ave., cor. 29th St., New York City. 02.5.6

Я, КАЗІМІР СКІНДЕР, пошукую своєї жінки ЕВИ СКІНДЕР, котра втікла від мене з двома дітьми 1-ий Цетром з Совітом дня 13-го липня. Совет є середнього росту, темного заросту, над чолом лисий, походить з Росії і говорить по московськи. Вона є Литвинка, має темно-жовте волосся; на правій руці має шрам з розтяту до кости; праву ногу має троха коротшу. З собою забрала 5-літнього хлопця, Чайлі, і молодшого 3-літнього. Обі малої мають жовте волося. Вони всі мають находитися в стейтах Кентокі або Вест Вірджині. Вона говорить до дітий по литовськи а до него по московськи. Хтоби їх пізнав, нехай повідомить мене на поницшу адресу а дістане $25.00 нагороди. CHARLES SKINDER, Box 109, Colver, Pa., Cambria Co. 02.4.6

НИТКИ ПО ЗНИЖЕНІЙ ЦІНІ

найлучшої фр. марки D. M. C. до вишивання нумер 16. Тузин ниток 50 цт.
Яра середньої Канви ..... 60 цт.
Взірці по ..... 5 цт.

До кождого замовлення повище одного доляра, даємо альбом з взірцями ДАРОМ. 96-07

SCHOTT BAZAR,
34 E. Seventh St., New York, N. Y.

КАРТИ ДО ГРАНЯ.

Коли ходить о добрі карти — ми їх маємо.

Карти секретні, магічні, читкі, витягаючіся і всякі другі, продаємо до пользованя цілим Ілюстрований каталог карт за 10 цнт. F. ZAKOWSKI, (Dep. 9), 610 East Girard Ave., Philadelphia, Pa. 00c12

НЕ ПАДАЙТЕ ДУХОМ!

Що Ви не знаєте англійської мови і запишетеся сьогодня а через 3 місяці Ви будете володіти таким богатим даром, Вам буде все доступне і Ви будете на рівні з Американцями. А чому? Тому, що Ви будете говорити, читати і писати по англійски. Ми учимо через переписку почтою за малою оплатою а для Вашої великої користи Пробні лекції і подробиці висилаємо за 10 цнт. гришми або марками, можна і канадійськими. Адресуйте: 99-01

FIRST AMERICAN CORRESPONDENCE SCHOOL,
Dept. 46, 525 West 47th St., New York City.

ДАРОМ КОЖДОМУ.

Гороскоп або астрономічний ворожбит кождої чоловіка від колиски аж до гробу; як також богато легких дуже цікавих штук магічних і богато инших дуже цікавих і потрібних річий, дарм помочи-кторих кождий добре забавиться. На пересилку гороскопу і катальогу заплачь 6 цнт. почт. марку. Пишіть і адресуйте: 174з—

L. PIASECKA,
225 E. 14th St., New York, N. Y.

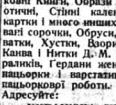

СКОРА ПОМІЧ на катар міхура і нирок.
Певне і успішне.
Когда влассуда не помагає.
Стережіться відробів.

УКРАЇНСЬКИЙ БАЗАР І КНИГАРНЯ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА

має великий склад книжок всякого родаа: Історії, Повісти, Оповідання, Байки, Співанники, Молитвенники, Церковні Книги, Образи релігійні і патріотичні, Стінні календарі, Перепинні картки і много инших річий як: Вишивані сорочки, Обруси, Фартухи, Крайки, Хустки, Кожи до вишиванна, Канва і Нитки Д. М. С. Взроби з коралників, Гердани женські і мужеські, пацьорки і верстаники до робленна пацьорової роботи. Катальог даром. Адресуйте: 98в—

UKRAINSKA KNYHARNIA,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ДЛЯ ПЕВНОСТИ І ЗАБЕЗПЕКИ

складайте Ваші гроші в

THE BOSTON NATIONAL BANK

161 HANOVER STREET,
BOSTON, MASS.

Ми пересилаємо гроші впрост до Галичини і України по дуже низьких цінах і даємо пересилочним посвідку відобрання гроший в краю.

Сей банк є членом Federal Reserve System. 05,06

ФАРМИ!

ФАРМИ — жадайте велику листу Punk'a фармів в Честер, Монтгомери і Берке Кавитах, Па.

H. D. FUNK,
Bell Phone 366. BOYERSFORD, PA.

80 АКРІВ ФАРМА НА ПРОДАЖ.

є 3 корови, кінь, свині, кури, гуси, знарядє, будинки і те що на полі і в стайні. Ціна $2500, а готівки $1700. Пишіть: STANLEY WATSON, Fatterville, Conn. 06-07

ФАРМА 65 АКРІВ, з домом на 8 кімнат, 4 корови, 1 кінь, вуги і много забудованьо; півтора милї від міста. Ціна $2200; готівкою $1000 решта на сплати на добрих умовах. Голосити до: A. LAPINSKY, 390 Ferry Street, Newark, N. J. 04-06

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

1) Фарма 111 акрів, дім з 8 кімнат, 9 корів, 3 кінки, 2 коні, 3 свиней, 225 курий; ціла машинерія. Ціна $3800, готівкою $1500.

2) Фарма 150 акрів, дім з 12 кімнат, 15 корів, бугай, 2 коні, 150 курий, автомобіль, віялка; ціла машинерія, мила від міста. Ціна $6500, готівкою $2500. Голоситись до:

PISARKO & POKUTNY,
406 East 5th St., New York City

ПРОДАЄМО ФАРМИ недалеко Нью Йорку в найліпшиих місцях в Америці. Приходіть до нас й можете вибрати собі фарму яку хочете. Продаємо фарми по різних цінах, від $2000 до $16.000. Голосіться до нас письменно до: 95
SPENICK & LOBAR, 68 Avenue A, New York City, конер 5-ої улиці. 02-07

НА ПРОДАЖ — 97 АКРІВ ЗЕМЛІ З ЛІСОМ

в місті Woodbine, N. J., Cape May County, по 12 долярів за акер, 15 минут ходу від міста, в місті є фабрик. Голоситись усно або письменно до: 95
T. J. HRYCEY & CO.,
329 So. Fourth St., Philadelphia, Pa.

НА ПРОДАЖ 50 АКРОВА ФАРМА;

вся чиста, гарний дім з 8 кімнатами і всі другі забудования в добрім стані; до 500 овочевих рядних дерев. Має 9 корів з здорового бика; тилько молока приходу з молока $55.00; є добре паша-вісько для корів; 300 курий, 11 гусий, 8 свиней, 3 коні і все, що потрібне для фарми та всякої машини. Є великий кроп і все те іде з фармою. Одна миля до міста Мілвіл. Хто хоче купити буде вдоволений. Ціна фарми $8500. Продаю з приводу старости. Голоситись до: JOHN LAMANOW, R. D. 2, Newcombton, Millville, N. J. 06-09

БЕЗ НОЖА І МЕДИЦИНИ

Перший Український Хіропрактор

ДР. АНДРЕЙ БОРАК

лічить рівні заданені хороби так

МУШИН ЯК ЖЕНЩИН

Ню Йорк офіс: 335 E. 18th Street. Понеділок, середа, пятниця від 10 рано до 8 вечер. В неділі від 10. до 1 Ньюарк (Newark) офіс: 3 Belmont Ave. (cor. Court St., коло церкви) вівторок, четвер і субота від 2-ої пополудни до 8. вечер. 83авс

DR. M. SMITH

16 E. 7th ST., NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло Церкви св. Юрія
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мушин, женщин і дітий.
Найдокернійшій електричні апарати

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

С. М. КАУФМАН, М. Д.

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.

Години приняття: від 9. рано до 9. вечер, в неділі до 4. пополудни.
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ДР. ІВАН СМІТ

ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ. — СПЕЦІЯЛІСТ ОПЕРАТОР.

Години урядові: 12-2 попол. і від 6-8 вечер, а в неділі і свята від 10. рано до 2. попол. Телефон Stuyvesant 4493.
Dr. JOHN SMITH, Jr.,
327 E. 7th St., New York, N. Y.

СПЕЦІЯЛІСТ НЕДУГ МУШИН І ЖЕНЩИН

Говорить по українськи.
Лічить всї хронічні застрілі слабости мушин і женщин.

ЛІКАРСКА ПОРАДА ДАРОМ

Dr. ZINS

110 EAST 16th ST., N. Y.
між Irving Pl. & Union Sq.
Год: від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. пол.

ПРОФ. ДОКТОР ДЕЙЧ

ДОКТОР МЕДИЦИНИ

Лічить особисто з успіхом всякі недуги мушин, женщин і дітий.
Dr. DEUTCH,
229 E. 14th St., New York City.
Тел. Stuyvesant 933.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мушин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG

304 — 2nd AVENUE,
межи 17. а 18. улицею
NEW YORK, N. Y.
Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 1882 Stuyvesant